

Motivation for tildelingen af Bodil og Jørgen Munch-Christensens debutantpris til Helene Franch for romanen, *Drude*.

Af Anne-Marie Mai

Helene Franchs debutroman, *Drude*, der udkom i foråret 2026, er en bog, der viser alt det, litteraturen kan – og vel at mærke i et ganske lille format. Romanen har en spændende og lidt uhyggelig handling; den er skrevet i et udtryksfuldt sprog, fuld af vidunderlige sætninger, der skaber glæde over sproget, over det danske sprog. Blot de første afsnit i romanen, hvor frosne marker træder frem i et enkelt billede: ”Markerne er frosne som ét stort stridt skæg” – så præcist kan det siges, og så er vi med et slag i et barns verden, og vi er i en billedverden, hvor de vante omgivelser opleves af barnet og derfor er anderledes end i det voksne blik.

Romanen handler om sin titelperson, Drude, der er 7 år gammel og som skal overnatte hos sine bedsteforældre. Det bryder hun sig mildt sagt ikke om. Hendes mor skal i byen og har brug for sine forældres hjælp. Men Drude protesterer, hun græder, tigger og tisser på gulvet for at slippe, men det forhindrer ikke hendes mor i at køre hende hen til bedsteforældrenes hus, et tyndt hus, set med Drudes øjne. Bare udtrykket, et tyndt hus! Man ved med det samme, hvordan huset tager sig ud for barnet, og at det er mærkeligt dødt og fremmed. Drude har oplevet en forfærdelig juleaften i det tynde, store hus, hvor hendes morfar gik amok, skældte hende ud og ødelagde julegaven fra hendes mor, den såkaldt lille gule, et stykke legetøj i form af en fjeder i røde-gule-hvide farver, som Drude brændende har ønsket sig. Scenen ender med, at morfaren slår mormoren, som dog får fat i ham og låser ham inde. Han er tilsyneladende både utilregnelig og fordrunken, og så skal Drude tilmed kalde ham Mofte!

Det er ikke mærkeligt, at Drude af al magt og med brug af barnlig magi, først forsøger at slippe for overnatningen og derefter kæmper for at overleve. Mange af os har oplevet som børn at være nervøse for fremmede omgivelser, og denne følelse kommer tilbage til en, når man læser om Drudes oplevelser i det store og uhyggelige hus, fuldt af mørke og mærkelige lugte og alt muligt affald og skrammel. Man husker, hvordan man som barn havde en skarp lugtesans og af og til måtte lade være med at trække vejret gennem næsen, simpelthen fordi man var ved at kaste op, og læsningen af romanen får en til at savne sin barnlige lugtesans, men også frygte den. Hos Drudes mormor og morfar lugter der af tis og røg, alting er gammelt og slidt. Der er både ølkapsler og flasker og alt for mange porcelænsfigurer.

Helene Franch formår at få det hengemte miljø til at leve for læseren, og man kommer så langt ind i Drudes bevidsthed, at man ubesværet kan følge hende, da hendes fantasi fører hende gennem skabet og til et møde med en fremmed pige, som er både uhyggelig, fortrolig og tiltrækkende, og man er helt med, da man hører, at en død salamander har forvandlet sig til kæledyret Yaril, et hundelignende dyr, der bliver en del af Drudes verden på linje med hendes bamser. Franch bruger løs af kendte eventyrtraditioner fra H. C. Andersen, til Lewis Carroll og Tove Jansson, og for læseren er det smukt at få alle gode historier om det hule træ, Narnia og Mummi-landet igen. Referencerne er ikke særligt udpenslede og påfaldende, de er blot fine, og får Helene Franchs egen fortælle tone og billedverden til at leve. Den uhygge, der vokser om Drude og gør hendes ophold hos mormor og morfar til et mareridt, vokser lige så stille frem – dramatikken er underspillet, men den er der, som i dette lille stykke om stilheden, fantasien og angsten.

”Der er stille i huset. Noget ligger på lur i stilheden. Måske har mormor glemt, at Drude er der. Eller måske er hun slet ikke længere hos mormor og morfar. Drude har været stille i så lang tid, at der kunne ligge en natsværmer på hendes tunge, som kun venter på at flyve væk, så snart hun gaber.

Armen er blevet træt af at dække for sprækken. Hun lader hånden glide ned langs siden. Lyset, der nu bryder ind i det trygge mørke, får Drude til at misse med øjnene, afsløre noget, der ikke er vippernes blinken, noget andet, noget, der bevæger sig: små, flimrende skygger i skabets hjørne. Først bliver Drude bange, men så kommer hun i tanke om, at det måske er Yaril. Hun håber det. Drude nærmer sig for at se til den, men det er ikke en den. Det er anderledes, ligner nærmere hud end Yarils gennemsigtiggrå pels? Er det fingre?” (69)

Men et ondskabens frø vokser i Drude selv, og man kommer pludselig i tanke om, at hendes navn har en ildevarslende klang af et drømmevæsen, forbundet med mareridt og hjemsøgelse. Romanen har sine uhyggelige gåder.

Helene Franchs lille roman vil begejstre læserne, som den allerede har begejstret os i prisudvalget for Bodil og Jørgen Munch-Christensen debutantpris. Den gør os til læsere ligesom de klassikere, den refererer til. Man kan ikke lade være med at tænke: - hvornår kommer filmatiseringen? – Den vil næppe kunstnerisk overgå romanen. Men et filmmenneske skal nok få øje på dette lille mesterværk før eller siden og få lyst til at prøve kræfter med *Drude*.